

**MINISTER
SPRAWIEDLIWOŚCI**DL-VI-072-9/15
dot. VII.561.11.2014.AJK

Warszawa, 4 marca 2016 r.

BIURO RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH	
WPL.	2016 -03- 07
ZAL.	NR

Pan

Adam Bodnar

Rzecznik Praw Obywatelskich

Szanowny Panie Rzeczniku,

W odpowiedzi na wniosek Pana Rzecznika dotyczący rozważenia podjęcia działań legislacyjnych nakierowanych na wprowadzenie zmian w ustawie z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2015 r. poz. 133 z późn. zm., zwanej dalej „u.s.p.”), usuwających potencjalne wątpliwości konstytucyjne dotyczące braku ustawowych przesłanek warunkujących odwołanie sędziego z delegacji w trybie art. 77 § 4 u.s.p. oraz braku kontroli odwoławczej decyzji wydawanych w tym zakresie – uprzejmie informuję, co następuje.

Nie powielając argumentacji przedstawionej w piśmie Pana Rzecznika wyjaśniam, że także w ocenie Ministra Sprawiedliwości regulacje art. 77 § 4 u.s.p. w zakresie, w jakim nie wskazują przesłanek, jakimi powinien kierować się Minister Sprawiedliwości odwołując sędziego z delegacji, ani też nie przewidują możliwości wniesienia przez sędziego środka odwoławczego od decyzji Ministra Sprawiedliwości w przedmiocie odwołania sędziego z delegacji do innego sądu, mogą budzić wątpliwości z punktu widzenia art. 45 ust. 1 w zw. z art. 78 Konstytucji RP oraz art. 10 ust. 1 i art. 173 Konstytucji RP. Powyższe rozwiązanie prawne może bowiem, w wyjątkowych sytuacjach, determinować wpływ władzy wykonawczej na kształtowanie składu sądu, stanowić element swego rodzaju nacisku psychologicznego, czy też skłaniać sędziów delegowanych do unikania podejmowania decyzji, które mogłyby nie być zgodne z rzeczywistością bądź domniemaną wolą władzy wykonawczej (i w konsekwencji wywoływać tzw. „efekt mrozący”).

Sygnalizowane zagrożenia zdają się częściowo uzasadnione w zakresie, w jakim dotyczą odwołania z delegacji (dokonywanego bez uprzedzenia) sędziego delegowanego do orzekania w innym sądzie. Obowiązująca treść art. 77 § 4 u.s.p. daje bowiem potencjalną możliwość oddziaływania władzy wykonawczej na władzę sądowniczą w zakresie wpływu na proces

orzekania, choćby poprzez możliwość wpływania na obsadę składu sądu rozstrzygającego określone sprawy (właśnie poprzez odwołanie sędziego z delegacji nie wymagające żadnego uzasadnienia), co może mieć szczególne znaczenie w sprawach karnych. Niezależnie od oceny praktyki w tym zakresie, czy też oceny zasadności pewnej niezbędnej swobody Ministra Sprawiedliwości w zakresie prawidłowej alokacji kadry orzeczniczej, rozwiązania prawne w tym przedmiocie mogą budzić wątpliwości.

Jednocześnie wydaje się, iż nie należy przeceniać roli tzw. „efektu mrożącego” wywoływanego istnieniem zagrożenia odwołania z delegacji w każdej chwili, nawet bez uprzedzenia, który to efekt winien być neutralizowany wewnętrzną niezawisłością sędziego jako cechą, która wynika z jego wiarygodności determinowanej pewnością słowa, stałością poglądów, racjonalnym myśleniem, posiadaną możliwością podejmowania decyzji i odpowiedzialnością za swoje czyny. Istotą niezawisłości sędziego nie jest wszak tylko zapewnienie mu ochrony przed wpływem czynników zewnętrznych, ale także wymóg wiarygodności sędziowskiej. Należy jednak mieć na uwadze, że w myśl poglądów prezentowanych przez Trybunał Konstytucyjny, sądy w jakikolwiek sposób zależne od egzekutywy i pozbawieni niezawisłości (choćby tylko wewnętrznej) sędziowie nie mogą współtworzyć skutecznie działającego mechanizmu równoważenia się władz, o którym mowa w art. 10 Konstytucji. Zależność sądów i dyspozycyjność (albo tylko brak odwagi cywilnej) sędziów powodują, że mechanizm, któremu ma służyć zasada podziału władzy, staje się fasadowy.

Mając na uwadze powyższe w pełni uzasadnione pozostaje rozważenie zmian prawnych w zakresie regulacji dotyczących delegacji sędziów do innych sądów. Pragnę jednak wskazać, iż w obecnej chwili nie wydaje się celowe podejmowanie działań legislacyjnych nakierowanych na jednostkowe zmiany wybranych przepisów u.s.p. Wobec planowanej, szerokiej zmiany regulacji prawnych dotyczących ustroju sądów powszechnych w ramach reformy wymiaru sprawiedliwości rozważone zostanie bowiem także zagadnienie delegacji sędziów do orzekania w innych sądach, przy uwzględnieniu stanowiska prezentowanego przez Pana Rzecznika. Ewentualny projekt ustawy w tym zakresie zostanie przedstawiony Panu Rzecznikowi celem zaopiniowania, co winno umożliwić osiągnięcie porozumienia w zakresie regulacji prawnych budzących wątpliwości konstytucyjne.

Pragnę jednocześnie przeprosić za opóźnienie w udzieleniu odpowiedzi na wystąpienie Pana Rzecznika.

Z poważaniem,

MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI
Łukasz Pieliński
PODSERETARZ STANU